

"שור שחוט לפניו" (המשך)

א. כתובות טז ע"א

מי סברת ר' יהושע אהאי פירקין קאי? אמגו קאי, ואפירקין קמא קאי. אהייא?

- אילימא אהא: היתה מעוברת ואמרו לה "מה טיבו של עובר זה" "מאיש פלוני וכהן הוא" ... התם מאי מגו איכא? הרי כריסה בין שיניה!
- אלא אהא: ראוה מדברת עם אחד ואמרו לה "מה טיבו של איש זה" "איש פלוני וכהן הוא" ... לרב אסי דאמר מאי "מדברת" נבעלת, מאי מגו איכא?
- ואלא אהא: היא אומרת "מוכת עץ אני" והוא אומר "לא כי אלא דרוסת איש את" ... לר' יוחנן דאמר במאתים ומנה [שמוכת עץ מקבלת מאתים] מאי מגו איכא?
- אלא אהא: הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים, היא אומרת "משארסתי נאנסתי ונסתחפה שדהו" והוא אומר "לא כי אלא עד שלא אירסתיך" ... דמגו דאי בעיא אמרה "מוכת עץ אני תחתיך" דלא קא פסלה נפשה מכהונה, וקאמרה "נאנסתי" דקא פסלה נפשה מכהונה, משום הכי קאמר ר"ג דמהימנא. וקאמר רבי יהושע לר"ג: בהאי מגו דהכא מודינא לך, בההוא מגו דהתם פליגנא עילווד.

מכדי האי מגו והאי מגו, מאי שנא האי מגו מהאי מגו? הכא אין שור שחוט לפניך, התם הרי שור שחוט לפניך.

ב. "שור שחוט"

- מיגו ד"משארסתי נאנסתי" הוי ה"שור שחוט" (כגירסא דידן)
  - רש"י – יש טענה נגדה, כמו במי שמצא שורו נשחט שגרם לו לתבוע, ולכן אינה נאמנת למרות המיגו
  - ר"י – יש ראייה נגדה, כמו במי ששורו נשחט, ולכן אינה נאמנת למרות המיגו
- מיגו ד"שדה זו של אביך היתה ולקחתיה הימנו" הוי ה"שור שחוט" (לאו כגירסא דידן)
  - ריטב"א – הטענה שהיא היא מביא "שלי הוא" היה מקובל לכולם, כמו בשור שחוט שחזקתה כשרה דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, ואז נאמן במיגו
  - מאירי מגדולי המפרשים – מוקמינן הממון בחזקת בעלה, כמו שור שחוט שהוא כשר, ואז נאמן במיגו
  - מאירי מיש מפרשים, רמב"ן בשטמ"ק – הטענה שעליה הוא סומך הוא חזק, וכמו בשור שחוט ברור הוא נשחט, ואז נאמן במיגו
  - רמב"ם לפי המאירי – המיגו הוא ממין הטענה, כמו שור שחוט שהוא כשר, ואז נאמן במיגו

ג. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת כתובות פרק ב משנה ב

לא האמינה ר' יהושע ואינו מחייב את הבעל הזוה כתובה, מפני המיגו שהיא יכולה לומר במה שהוא תלוי בעניני איסור והתר, לפי שפסולה לכהונה או כשרה לכהונה הוא אסור והתר. אבל כאן מודה ר' יהושע לפי שהמיגו תלוי בחיוב ממון, כי מיגו דיכול למימר שלי היא וקאמר של אביך ולקחתיה ממנו נאמן.

ד. בית הבחירה למאירי כתובות טו ע"ב

ולמדנו מפירוש זה כל שהמיגו מועיל לשני דברים דנין אותו אחר המועיל יותר.

ה. משנה נזיר ה:ה

היו מהלכין בדרך ואחד בא כנגדן, אמר אחד מהן "הריני נזיר שזה פלוני" ואחד אמר "הריני נזיר שאין זה פלוני" "הריני נזיר שאחד מכם נזיר" "שאיין אחד מכם נזיר" "ששניכם נזירים" "שכולכם נזירים" בית שמאי אומרים כולן נזירים ובית הלל אומרים אינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו...

ו. תוספות יום טוב נזיר ה:ה

אף על פי שבגמרא לא פירשו כן, הואיל לענין דינא לא נפקא מינה ולא מידי, הרשות נתונה לפרש. שאין אני רואה הפרש בין פירוש המשנה לפירוש המקרא שהרשות נתונה לפרש במקראות כאשר עינינו הרואות חבורי הפירושים שמימות הגמ'. אלא שצריך שלא יכריע ויפרש שום דין שיהא סותר דעת בעלי הגמ':

ז. Rabbi Samson Raphael Hirsch, Horeb, Foreword, Dayyan Grunfeld translation, pp. clvii-clviii

There will accordingly be two schools of study engaged in the exposition of the Divine law, differing only in the sources from which they draw their knowledge of it. One school will concern itself with the comprehension of the

utterances regulating our practical conduct in and for themselves... and its knowledge will be derived almost exclusively from the tradition which transmits the oral and written Divine utterances and the regulations of the Sages. The other school will concern itself with reflecting and pondering on these laws, and its source of knowledge will be the more or less illuminating power of insight which dwells in each individual religious thinker...

Everything belonging to the first school is obligatory, because it emanates from the authority which has power to bind. All that springs from the second school has no power to bind, because it represents only the views of individuals..

The work of the first school, from the very nature of its contents, came to an end with the completion of the Gemara, the collection of the שמעתתא. The production of אגדתא is, however, free and capable of enlargement at all times.

ח. השוקי חמד בבא בתרא הקדמה

כשם ששבעים פנים לתורה, כך שבעים פנים למשנה. מרגלא בפומיה דמו"ח מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א דברי התוס' יום טוב דלהלן... והדברים שמחים על המעיינות ללא סוף שבתוך תורתנו, וכולנו חושקים ודבקים בה.

ט. רש"ש כתובות טז ע"א

בפי' הרמב"ם מחלק דהתם המיגו אינו אלא לענין איסור והיתר לכן לא אמרינן לה לענין ממונא. אבל הכא הוה המיגו ג"כ לענין ממונא להכי מודה ביה ר"י. וזהו ג"כ כוונת הרע"ב. וע"כ גירסא אחרת היה לפניהם בגמרא.

י. בית הבחירה למאירי כתובות טו ע"ב

וגדולי המחברים פירשו בקצת חבוריהם הטעם במה שמודה ר' יהושע בזו מפני שטענת מגו האמורה בפרק ראשון אין הדין נותן להוציא הממון בטענת מיגו שבאיסורין כגון להאמינה ב"משארסתני נאנסתי" משום מיגו ד"מוכת עץ" הבא להכשירה לכהונה. ואף על פי שהיתה מועלת אף למאתים, מכל מקום עיקר תועלת הטענה לענין כהונה הוא, אבל זו שאף טענת המיגו תלויה בממון ר"ל מגו דמצי אמר שלי היתה נאמן. ולמדנו מפירוש זה כל שהמיגו מועיל לשני דברים דנין אותו אחר המועיל יותר.

ולשיטה זו אתה מפרש "שור שחוט" תקון הדבר, כלומר שבזו הדבר מתוקן, שהטענה ממין המיגו, ובזו מיהא הלכה, שאפילו היה הוא תובעו והוא אומר "באמת של אביך היתה ולקחתיה ממנו", כל שהיה יכול לומר "שלי היתה" נאמן. הא כל שיש לו עדים או שבאו אחר כן אינו נאמן עוד בטענתו.

יא. כתובות כג:-כד.

גמ': כל הני [אוקימאות ד"פה שאסר"] למה לי? צריכי:

- דאי תנא מודה רבי יהושע [שדה] משום דאיכא דררא דמונא, אבל עדים דליכא דררא דמונא אימא לא
- ואי תנא עדים משום דלעלמא [ואין אדם חוטא ולא לו], אבל איהו דלנפשיה אימא לא.
- ואי אשמעינן הני תרתי משום דמונא, אבל אשת איש דאיסורא אימא לא.

האם פה שאסר הוי מיגו?

יב. בבא בתרא קכח ע"ב

המוציא שטר חוב על חבירו: מלוה אומר לא נפרעתי כלום, ולוה אומר פרעתי מחצה, והעדים מעדין שפרע כולו, הרי זה נשבע וגובה מחצה מנכסים בני חורין, אבל ממשועבדין לא דאמרי "אנן אעדים סמכינן."

יג. תוספות בבא בתרא קכח ע"ב "נשבע"

נראה לר"י דלהכי נאמן בשבועה משום דחשיבא כמלוה על פה שהרי עדים מעדין שהשטר פרוע. ואף על גב דלדבריו [של לוה] העדים פסולים שהרי מכחישם ואומר שחייב מחצה, מכל מקום שטר אינו מתקיים אלא ע"י הודאתו והא קאמר דפרע מחצה....

יד. בבא בתרא קכח ע"ב

ואפי' לר' עקיבא דאמר (ב"מ ג:) משיב אבדה הוי, הני מילי היכא דליכא עדים [על ההלואה], אבל היכא דאיכא עדים אירתותי אירתת.

טו. תוספות בבא בתרא קכח ע"ב "אבל"

...ואי לאו שירא שמא יחזרו [העדים] בהן ויכחישוהו היה לו מגו טוב אבל לפי שירא שיכחישוהו אין נוח לו לכפור הכל שלא יראה שקרן יותר מדאי אם יכחישוהו.

טז. רב אלחנן וסרמן, קובץ שיעורים ב"ב תכו
תוס' "נשבע" שטר אינו מתקיים אלא ע"י הודאתו והא קאמר דפרע מחצה, "והיינו דהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ולקמן בד"ה "אבל"
כתבו דהכא ליכא מיגו דמירתת. ומ"מ אמרינן "הפה שאסר", ומוכח להדיא ד"הפה שאסר" אמרינן אפילו היכא דליכא מיגו כלל.

יז. רב אלחנן וסרמן, קובץ שיעורים כתובות מג
ושמא י"ל לשיטה זו דזהו גופא משני בגמ' "אין שור שחוט לפניך" היינו דהפה שאסר אינו מטעם מיגו, כעין פירוש רש"י דמחלק בין מיגו
דאי בעי שתיק למיגו דאי בעי טעין.

יוצאת בהינומא וראשה פרוע

יה. משנה כתובות ב:א (טו-טז).

האשה שנתארמלה או שנתגרשה, היא אומרת בתולה נשאתני והוא אומר לא כי אלא אלמנה נשאתיך, אם יש עדים שיצאת בהינומא
וראשה פרוע כתובתה מאתים. רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף חילוק קליות ראייה.

יט. כתובות עב.-:

"ואיזוהי דת יהודית? יוצאה וראשה פרוע" - ראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב "ופרע את ראש האשה", ותנא דבי רבי ישמעאל אזהרה
לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש! דאורייתא קלתה שפיר דמי, דת יהודית אפילו קלתה נמי אסור.

כ. שו"ע אבן העזר כא:ב

לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק, אחת פנויה ואחת אשת איש.

כא. שו"ע אורח חיים עה:ב

שער של אשה שדרכה לכסותו, אסור לקרות כנגדו. הגה: אפי' אשתו, אבל בתולות שדרכן לילך פרועות הראש, מותר.

כב. ב"ח אבן העזר סימן כא

מיהו במרדכי כתב ס"פ מי שמתו (ברכות סי' פ) "ע"ש ראב"ה (סימן עו) וז"ל 'כל הדברים שהזכרנו למעלה לערוה דוקא בדבר שאין
רגילות להיגלות, אבל בתולה הרגילה בגילוי שער לא חיישינן דליכא הרהור' עכ"ל" ואין לפרש דדוקא בבית ובחצר, אבל בשוק אסורה
לצאת, דהא ברפ"ב דכתובות (טו ב) שנינו 'אם יש עדים שיצאת בהינומא וראשה פרוע כתובתה מאתים' ויצאת פירש"י (ד"ה אם יש
עדים) 'מבית אביה לבית בעלה' ואפי' דרך השוק משמע, וכך נהגו! וצריך לומר דבפנויה בעולה קאמר אבל הבתולות אינן באזהרה:

כג. מגן אברהם סימן עה ס"ק ג

בתולות שדרכן כו'. ק' דבא"ע סי' כ"א ס"א כ' לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק א' פנויות וא' אשת איש וכ"כ הרמב"ם פכ"א
מהא"ב! ועוד דאי' בכתובות רפ"ב אם יצאה בהינומא וראשה פרועה זהו סי' שהיתה בתולה, ודוחק לומר ד"פנויות" דקתני היינו אלמנה
דא"כ ה"ל לפרש! וי"ל דפרוע' ראש דכתב בא"ע היינו שסותרות קליעות שערן והולכות בשוק דזה אסור אפי' בפנויה וכן פירש"י
פ' נשא על ופרע ראש האשה ומ"מ צ"ל דפנויה לא מתסרי מדאורי' דא"ת דקרא איירי גם בפנויה א"כ גם בגילוי הראש תהא אסור' לילך
דמהכא ילפינן בכתובות פ"ז שלא תלכנה בנות ישראל בגילוי הראש אלא ע"כ קרא לא איירי בפנויה רק שמדת צניעות היא לבתולות
שלא לילך כן:

כד. שו"ת שבות יעקב חלק א סימן קג

והא דאמרינן ברפ"ב דכתובת אם יש עדים שיצאה בהינומא וראשה פרועה כתובתה מאתים משמע אפי' בשוק וכן הוא מנהגינו שהולכין
כך ביום חתונתם עם שער' סתור' היינו משו' שבאותו פעם הולכין עמה השושבני' והרבה קרובים ונשים ליכא למיחש מידי ולא
תהיה עלובה כלה לזנות ביום חופתה.

כה. שו"ת מהר"י הלוי סימן ט

אבל כדדייקינן חזינן דלאו הכי הוא, דמדאיצטריך ליה לרש"י לפרושי התם בריש פ"ב דכתובות שיערה על כתיפה, כך היו נוהגים להוציא
את הבתולות מבית אביהן לבית בעליהן, ש"מ דכל שעת אירוסין לא היתה יוצאה בפריעת ראש, דאי לא תימא הכי למה ליה לרש"י
למיתלי במנהג יציאתן מבית אביהן לבית בעליהן...

ועוד נראה להביא ראייה לזה מהא דאיתא בריש פ"ד דסוטה [כד ע"ב] דארוסה אינה שותה, ויליף לה מקראי, לחד מ"ד מ"תחת אישך",
ולאידך מ"תחת אישה", ופריך "טעמא דכתיבי הני קראי, הא לאו הכי הו"א ארוסה שותה? והא ר' חנינא אייתי מתניתא בידא 'מבלעדי
אישך' - מי שקדמה שכיבת בעל לבעול, ולא שקדמה שכיבת בועל לבעול! אמר רמי בר חמא משכחת לה כגון שבא עליה ארוס בבית
אביה' ע"כ, והשתא אי איתא דארוסה מותרת לצאת בפריעת ראש אכתי קשה, הא בלאו הני קראי א"א לומר דארוסה שותה מדכתיב גבי

סוטה "ופרע ראש האשה" והיינו כדי לבזותה, כדילפינן בפ' המדיר [כתובות עב ע"א] דיוצאה וראשה פרועה היא עוברת על דת מדאמרה רחמנא "ופרע ראש האשה" כדי לבזותה, וזה אין שייך בארוסה שהרי יוצאת תמיד בפריעת ראש...

כו. רא"ש מסכת כתובות פרק ב סימן ג

א"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן מותר להסתכל בכלה כל שבעה כדי לחבבה על בעלה. ולית הלכתא כוותיה. וי"א דכל שבעה אסור אבל יום ראשון שהוא עיקר החיבוב אצל בעלה מותר. דאל"כ מי יעיד שיצתה בהינומא וראשה פרועה. וליתא דאפילו שעה אחת אסור להסתכל אלא כיון שרואין ההינומא שעשו ואומרים זו היא של כלה פלונית היינו עדות. אי נמי ראיית ההינומא כשהיא עליה או פריעת הראש אין זו הסתכלות בפניה:

כז. שו"ת חוות יאיר סימן קצו

...דאיך תלך פרועת ראש, והרי היא אשת איש! ואפילו את"ל דארוסות בזמן הש"ס היו הולכות פרועות ראש היינו מפני שהיו בימיהם האירוס זמן רב לפני הנשואין, ויש כמה חילוקי דינים ביניהם [כלו' בין ארוסה לנשואה] כמ"ש טור וש"ע שם סי' נ"ד, לכן כל כמה שלא נישאת אפשר שגם בהילוכה ומלבושיה היה כמנהג הבתולות, והכי משמע בש"ס, מש"כ בימינו דאין בין קידושין ונישואין כלום כל שנתקדשה ראוי שתתנהג כמנהג נשים ולהתכסות בצעיף. ואפילו תרצה להתכסות ברדיד כמנהג בתולות הוא נגד דת יהודית כמ"ש שם סי' קט"ו. ועוד יש לחוש לכמה חששות ותקלות כי מנהג בחורי ישראל הפריצים לנהג קלות ראש עם הבתולות מש"כ עם הנשואות גדרו גדר ואין מי שנוהג קלות ופן חלילה יכשילו בה לגמרי...

כח. שו"ת מהר"י הלוי סימן ט

אלא ע"כ שגם בתולה ארוסה אינו יוצאה בראש פרועה להצר, וכ"ש למבוי, כמו נשואה דבתרווייהו איכא למיחש להרהור, ומשום הכי הוכרח רש"י ז"ל לפרש וז"ל "וראשה פרועה שיערה על כתיפה כו", כלומר הא דקתני "ראשה פרועה" היינו שמניחה קצת סופי השערות לאחריה על כתיפה... לכן פירש"י וז"ל "כך היו נוהגין להוציא את הבתולות מבית אביהן לבית בעליהן" ע"כ, כלומר שאין איסור בגילוי קצת כזה מפני שכך נהגו לגלות אותו קצת מהשער לית ביה חשש הרהור. וכן ראיית בתשובות מהר"ם אלשק"ר בס' ל"ה... וגם כיון שלא נהגו שתלך כך אלא פעם אחת בעת הליכתן מבית אביהן כו', ולא נתכוונה בזה לפריצות, אלא כולם נהגו כך בעת יציאתן מבית אביהן כו', בקצת גילוי כזה אין כאן שום איסור... והשתא אתי שפיר הא דקתני "שיצאתה בהינומא וראשה פרועה" ולא קתני להדיא "אן ראשה פרועה", אלא דתיתי בהדדי נהגי, שההינומא כיסתה קצת שערות ראשה וקצת הנשאר הניחה על כתיפה בעת ההיא כפי המנהג. וכה"ג הוא דכתב הרא"ש שיצאת פרועת הראש ביום ראשון אחר החופה, אבל כל ימי אירוסיה אסורה לצאת בפריעת ראש כדמשמע מפירש"י כדכתיבנא.

כט. שו"ת משנה הלכות חלק יז סימן נב

ואם קשה עליו על המנהג הרע להכניסה בפריעת ראש, אזי כתורה יעשו ויבקשו ממנה שתכסה ראשה, ולא לשנות סדר הייחוד, ובאמת לפי ידיעתי כל הנשים מכסות ראשן בצעיף, וודאי כן יש לנהוג, ואפ"ל אם תכנס בפרוע ראש בעת החופה ולאחר החופה עד מקום היחוד תיכף ומיד ואז תכסה ראשה ג"כ ניחא, שהקילו בזה איזה פוסקים וסמכו על מה שאמרו בגמ' דבתולה נישאת ויוצאת בפרוע ראש והעדים מעידים שראו אותה יוצאת בפרוע ראש...

ל. תשובות והנהגות כרך ה סימן שלד

והאמת שהעיקר הוא שחייבת הכלה לכסות ראשה, שכן כתב רעק"א (בהגהותיו לאו"ח סימן ע"ה בשם מהר"י הלוי) וה"מ שנהגו ברורה" (סי' ע"ה ס"ק י"א) שאפילו ארוסה אסורה לילך פרועת ראש וחיבת בכיסוי הראש וא"כ, כ"ש שחייבת לאחר חופה וחדר יחוד. ובירושלמי (ריש פ"ב דכתובות) על המשנה "אם יש עדים שיצאת בהינומא וראשה פרועה כתובתה מאתיים" איתא: "זאת אומרת בתולה מן הנישואין אינה יוצאת וראשה פרועה", הרי מפורש שאין היתר בפריעת ראש לנשואה אפילו לא נבעלה, ולכן בוודאי ראוי שתהא לחופה עם כיסוי ראש ותשאר כן.

לא. תשובות והנהגות כרך ה סימן שלד

ומיהו אצל רבים מהחסידים לא נהגו כן ומכסות ראשן רק למחרת, ואולי כיון שנהוג אצלם שמגלחות השערות למחר, מדמין שאין איסור פריעת ראש אלא למחר, ואף שלדינא ברור לי שחייבת בכיסוי ראש מיד לאחר החופה, מ"מ ראיית מקום לנסות ליישב מנהגם, שקשה לערער על רבבות בנות ישראל כשרות וצנועות שביום כפרת עוונות שלהם עוברות על איסור פריעת ראש ומכשילות את הרבים. והנה כתבתי כבר במק"א שעיקר חופה ונישואין היינו כשמתייחדת עמו וראויה לביאה עם מטה מוצעת, והן עדי יחוד והן עדי ביאה, אבל אם רק העמידו חופה והתייחד עמה בחדר יחוד כמקובל, אף שנעשית נשואה וזהו תחילת הנישואין, מ"מ גמר הנישואין אינו אלא בחיי אישות, וכן המנהג אצל הספרדים שאין החתן והכלה נכנסים לחדר יחוד אחר החופה, רק מתייחדים יחוד גמור בלילה ואז הוא גמר נישואין...

לב. רב משה פיינשטיין, המאור ע"ב (מס' תעד), עמ' ה

מאימתי חייכת הכלה לכסות ראשה בזמן החתונה הנני בזח לאשר בכתב מאחר שאתה צריך להראותו לאחרים מה שהשיב לך אחיך נכדי, הרה"ג מוהר"ר מרדכי שליט"א בשמי, שהחיוב על האשה לכסות ראשה אחר שנשאת חל אחר לילה הראשונה, שאז חל עליה שם בעולה [הערה: אע"פ שלא נבעלה (וכן נראה מסוף דבריו)] ולא מיד אחר החופה ויחוד, דאז עדיין היא בחזקת בתולה. וחטעם פשוט שמבחינת אישות בעצם אין חילוק בין ארוסה לנשואה אלא החיוב לכסות ראשה תלוי באם היא בתולה או בעולה, כדאיתא בפירוש במשנה כתובות דף ט"ו ע"ב דבתולה יוצאת בראש פרוע. רואים מזה שחחיוב חל כשיש לה שם בעולה. וזח חוי אחר לילה הראשונה דאז היא בחזקת בעולה, בין אם חיח חופת טחורה או חופת נידה.

לג. שיטה מקובצת כתובות ג ע"ב

ורש"י ז"ל כתב וז"ל "ופורש. ויקברו את המת מיד דכיון דחלה עליו חתונה הוא לגביה כרגל ולא אתיא אבילות וחייל ונוהג ז' ימי המשתה וכו'".

פי' לפירושו ז"ל דע"כ צריך לבעול בעילת מצוה כי היכי דלחול עליה חתונה ולהוי לגביה כרגל, דבהכנסת חופה לבד לא סגי למשווייה כרגל כי היכי דלא ליחול עליה אפילו אבילות דיום מיתה וקבורה, לכך בעינן נמי שיבעול. ועוד דאם אתה אומר דלא מצי לבעול הילכך כשמכניסין את החתן ואת הכלה לחופה לא מצינן לייחדינהו, דע"כ הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים, וחופה כה"ג לאו שמה חופה לדעת כמה רבוותא ז"ל וכדכתבינן לעיל והכינן בעיא למכתב קמן בס"ד. וכיון שכן ע"כ נצטרך שיבעול כדי שיחול עליו חתונה.

לד. סנהדרין נז ע"ב

תנו רבנן: "איש" מה תלמוד לומר 'איש איש'? לרבות את הכותים שמוזהרין על העריות כישראל. ... אמר רב נחמן בר יצחק מאי "אשת איש" דקתני? כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה, דלדידהו לית להו, דיינינן להו בדינא דידן.

לה. אמת ליעקב, כתובות ד.

...והנישואין באמת הן הבעילה, וכמו קודם מתן תורה שהיה דין אשת איש עליה רק אחר הביאה, וכאמרם ז"ל (סנהד' נז): "בעולת בעל יש להם", כמו כן בישראל הנישואין הן באמת הביאה, וכ"ש לדעת הרמב"ם (הל' אישות י:ב) דאינה חופה אם אינה ראויה לביאה...

לו. ספר מצוות קטן מצוה קפג

לקדש את האשה דכתיב (דברים כ"ב) "כי יקח איש אשה". וגם לבני נח כתיב "ודבק באשתו", מכאן שאדם מצווה להיות לו אשה מיוחדת לשמו ואפילו לבני נח, באו לסיני ניתוספו להם קדושים.

למה הבעל חייב להתזיק שובר?

לז. כתובות טז ע"ב

"אם יש עדים שיצתה בהינומא וכו'"

- וליחוש דלמא מפקא עדים בהאי בי דינא וגביא והדר מפקא לה לכתובה בהאי ב"ד וגביא בה?
- א"ר אבהו זאת אומרת כותבין שובר. רב פפא אמר במקום שאין כותבין כתובה עסקינן. ואיכא דמתני לה אברייתא: "איבדה כתובתה, הטמינה כתובתה, נשרפה כתובתה, רקדו לפניה שחקו לפניה העבירו לפניו של בשורה או מפה של בתולים אם יש לה עדים באחד מכל אלו כתובתה מאתים."
- וליחוש דלמא מפקא עדים בהאי ב"ד וגביא והדר מפקא לכתובתה בהאי ב"ד וגביא בה?
- א"ר אבהו זאת אומרת כותבין שובר. רב פפא אמר במקום שאין כותבין כתובה עסקינן...

לח. בבא בתרא קעא ע"ב

וכן כי אתא רבין אמר ר' אילעא: כותבין שובר. ומסתברא דכותבין שובר, דאי סלקא דעתא אין כותבין שובר, אבד שטרו של זה יאכל הלה וחדדי?!

מתקיף לה אביי: ואלא מאי, כותבין שובר? אבד שוברו של זה יאכל הלה וחדדי? א"ל רבא: אין, עבד לווה לאיש מלוה.

לט. תוספות כתובות טז ע"ב "כותבין שובר"

אף על גב דבפרק גט פשוט (ב"ב קעא: ושם) מפרש טעמא דמאן דאמר כותבין שובר משום דעבד לווה לאיש מלוה, לאו דוקא לווה אלא הוא הדין בכל חוב כמו כתובה דהכא ושטרי מקח דאמר התם דכותבין שובר.